

**Şiddet; Aile İçi Şiddetin Kadın ve Çocuk Yönüyle Değerlendirilmesi ve Koruyucu-
Önleyici Tedbirler**

Hakan COŞKUN*

Özet: Saldırganlık dürtüsünün bir sonucu olarak ortaya çıkan ve insanlık tarihi boyunca bireysel ve toplumsal düzeyde farklı yönleriyle gözlenen şiddet olgusu, ne yazık ki yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Neredeyse son yarım asırlık dönemde daha da görünmez olan şiddet; sosyal ve sağlıksal bir olgu olarak kendini gizleyip bir takım farklı olguların tamamlayıcısı şeklinde işlevini gerçekleştirmektedir. Gelişen ve değişen dünya yeni durumları doğurmuş, devasa şekilde gelişen teknoloji şiddeti farklı ve daha mikro düzeyde toplumsal boyutlara taşımıştır. Bu boyutlardan biri ve en önemlisi aile içi şiddet olgusudur. Aile içi şiddet başta kadına ve çocuğa olmak üzere ailenin kendi öz dinamiklerine geri dönüşümü zor zararlar vermektedir. Hangi kültür hangi toplumsal sistem içerisinde olursa olsun aile kavramı her zaman kutsal olanı ifade etmektedir. Fakat ailenin evrensel bir tanımını yapmak doğru ve tutarlı olmayabilir. Yine de yapılan tüm tanımlardan çıkan şey ailenin; güvenin, sıcaklığın, sahiplenmenin, sadakatin ve koşulsuz sevgi ve saygının temeli olduğu çıkarımıdır. Oluşan şiddetin etkisiyle aile içi dinamiklerin bir takım içsel ve dışsal sebeplerden dolayı yanlış işleme sonucu gerçekleşen bozulma, belirttiğim olumlu ifadelerin yıkıntısı içerisinde bir sistem olan ailenin her üyesini gerek psikolojik ve tinsel açıdan gerekse de sosyal açıdan etkileyen durumları ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Aile içi şiddet, koruyucu-önleyici

**Violence; Being Evaluated Of Domestic Violence In Terms Of Woman and Child
and Protective-Preventive Measures**

Abstract: The phenomenon of violence, which emerges as a result of aggression and which is observed with different aspects at the individual and social level throughout human history, unfortunately encounters as an integral part of life. Violence, which is almost even more invisible in the last half century; it makes real its function in the shape of complementary of a number of different phenomena by hiding itself as a social and sanitary phenomenon. The developing and changing world has created new situations and developing technology in a great extent has transported violence to social dimensions at the different and more micro level. One of these dimensions and most importantly is the phenomenon of domestic violence. Domestic violence gives irremediable damages to family's own dynamics, especially to woman and child. No matter which culture is in which social system, the concept of family always expresses the holy one. However, making a universal definition of the family may not be accurate and consistent. Nevertheless, what comes to exist from all the definitions that is made; it is the inference that the family was the basis of confidence, cosiness, sense of

* Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

ownership, faithfulness, unconditional love and respect. The deterioration, which occurs as a result of the domestic dynamics' functioning in the wrong formation because a number of internal and external reasons with the effect of existing violence, reveals the situations which affect each member of the family psychologically, spiritually and socially which is a system in the ruins of positive expressions which I stated.

Key words: Violence, Domestic violence, Protective-Preventive

Şiddet

Eskiden de daha eski bir olgu olan şiddeti; insanların uygulama ve maruz kalma konusundaki gelişimi şiddeti anlama konusundaki çabasından her zaman daha fazla olmuştur. Çağdaş zamanlar olarak ifade edilen günümüzde bile şiddet hala anlaşılammakta ve varlığını sürdürmektedir. Şiddeti anlama konusundaki cılız duruşumuz, samimiyetsiz politika ve hukuk normlarımız şiddeti insanlığın karşısında duran devasa bir yapıya dönüştürmüştür.

İnsanlık tarihi boyunca bireysel ve toplumsal düzeylerde farklı boyutlarda gözlenen şiddet yaşamda psikolojik, sosyal, politik ve ekonomik bağlamda bir takım sorunların gelişmesine neden olmaktadır (Harcar, Çakır ve diğ.2008: Kocacık, 2001). 20.yy'ın siyah arka planında önemli bir yer tutan ve kendini Arendt'in de belirttiği gibi daha çok kitlesel, makro olaylarda gösteren şiddet; 21 yy' da da varlığını katlayarak sürdürmektedir. Şiddetin 21 yy' da ki varlığı 20 yy' dan farklı olarak teknolojinin gelişmesiyle daha mikro alanlara girmesi ile ölçülmektedir (Ardenh, 2016). Kendini her dönemde saklayan şiddet kavramı görünmezliğini bir takım farklı olguların tamamlayıcısı olarak sürdürmektedir. Bu olgular aile, kadın, çocuk, sokak, spor vb. şeklinde sosyal hayatın en mikro alanlarını oluşturmaktadır. Belirtilen kişi ya da olgular hep mağdur tarafı şiddet ise her daim fail rolünü üstlenmiştir. Bu durum şiddeti kendi başına bir fenomen olarak ele almaktan kaçınma ile anlaşılmaktadır (Ardenh, 2016: 45).

Türkçeye Arapçadan giren şiddet kavramı sertlik, sıkılık, kuvvet ve aşırılık gibi anlamlar içermektedir (Öztürk, 2014: 45). Batı dillerinde; İngilizce karşılığı violence olan kavram Latince'deki violentus ve violere'den gelmektedir ve cebri, kuvvetli, hiddetli anlamlarıyla kullanılır. Fransızca'da ise şiddet güç ve baskı uygulamak anlamına gelmektedir (Dursun, 2011: 3). Bu etiyolojik tanımlamalardan sonra şiddetin kavramsal olarak tanımını yapacak olursak; Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) şiddeti küresel bir halk sağlığı sorunu olarak görmüş ve şöyle tanımlamıştır; bir yaralanma ya da yaralanma tehlikesi, ölüm, psikolojik hasar, gelişim bozukluğu ya da yoksunlukla sonuçlanan, bir

kişiyeye, kişinin kendi kendine, bir grup ya da topluma kasıtlı olarak fiziksel ya da duygusal zor kullanması, güç uygulaması veya tehdidi olarak tanımlamıştır. (WHO, 2002 akt: Harcar, Çakır ve diğ.2008: Page ve İnce, 2008) literatürde şiddet için en kapsamlı ve interdisipliner tanım ise Yves Michaud'a aittir. "Bir karşılıklı ilişkiler ortamında taraflardan biri ya da birkaçı doğrudan veya dolaylı olarak, toplu veya dağınık, diğerlerinin bir veya birkaçının bedensel, manevi, maddi, kültürel ya da simgesel değerlerine oranı ne olursa olsun zarar verme ."durumu şeklinde tanımlanır (Öztürk, 2014: 45). Ergil'e göre şiddet çatışan çıkarları olan tarafların arasındaki sosyal gerilimlerden kaynaklanmaktadır (Ergil, 2001). Son olarak Ünsal'a göre şiddet sertlik, kaba kuvvet ve katı davranış olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlara ek olarak Ardent şiddetin tanımını yaparken onun araçsal bir yapıya sahip olduğunu ve var olabilmesi için bu araçları kullanması gerektiğini vurgulamaktadır (Ardenth, 2016).

Literatüre bakıldığında şiddet kavramının etiyolojik ve kavramsal incelemesi sonucunda şiddet civarındaki birçok kavramı da beraberinde getirmekte ve birkaç farklı kavramı içerisinde barındıran kapsayıcı bir olguyu ifade ettiği görülmektedir (Dursun, 2011). Bu kavramların saldırganlık, güç, öfke ve işkence kavramları olduğu görülmektedir (Öztürk, 2014: Kaymak Özmen, 2004:). Bu kavramlardan en önemlisi ve açıklanması elzem görüleni ise öfke ve saldırganlık kavramlarıdır. Bu kavramların literatürde genelde birlikte kullanıldığı görülse de aslında ayrı durumları ifade ettiği ve incelenirken ayrı ayrı ele alınması gerektiği uzmanlarca dile getirilmektedir (Kaymak Özmen, 2004). Öfke kavramı; engellenme, kısıtlanma, saldırıya uğrama, tehdit edilme ve yoksun bırakma gibi durumlarda hissedilen duyguyu ifade etmektedir (Kaymak Özmen, 2004: 28). Saldırganlık ise oluşan bu öfke duygusu neticesinde diğer bir canlıya ya da nesneye kasıtlı olarak fiziksel ya da duygusal açıdan zarar verme tutumu ve davranışı olarak ifade edilmektedir (Yavuz Gümüş, 2011: 10). Bu ayrıma ek olarak saldırganlık kavramı şiddetin içinde barınan ve şiddetin sonucu olarak açığa çıkan bir davranış olarak belirlemektedir (Öztürk, 2014).

Şiddetin Sınıflandırılması: Türleri ve Biçimleri

Sağlıksal ve sosyal boyutları ile bir halk sağlığı sorunu olarak görülen şiddet literatür içerisinde daha iyi anlaşılması için bir takım çeşitli sınıflama ve bu sınıflamalar neticesinde de çeşitli tür ve biçimleri ile incelenmiştir. Şiddet genelde insanlar arasında, toplum-devlet ve devletlerarası olmak Üzere üç kategoride görülmektedir (Cengiz, 2008:

10). Şiddeti sınıflama çalışmalarında Ünsal'ın çalışması bize oldukça kapsayıcı bir sınıflama örneği sumaktadır (Öztürk, 2014: 48).

Tablo-1: Şiddetin Sınıflandırılması (Şiddet Türleri).			
Özel şiddet		Kolektif şiddet	
Cürümsel Şiddet	Cürümsel Olmayan Şiddet	Grup Şiddeti	Devlet Şiddeti
1:Ölümcül: cinayet suikast vb. 2:Bedensel: darp ve yaralama. 3:Cinsel: ırza geçme, cinsel istismar (bedensel ve psikolojik yıkım unutulmamalı).	1:İntihar: intihar ve intihar teşebbüsü. 2:Kaza (trafik kazası dahil ama kişiden kaynaklı bir kasıt yok).	1:Grubun bireylere karşı şiddeti: terör, medya terörü. 2:Grubun kendi içinde şiddeti: Aile içi şiddet, aşiret kavgası, toplu intihar, örgüt ya da çete kavgası. 3: Grubun karşı gruba şiddeti: kan davası, aşiretler arası savaş, stadyum ya da taraftar kavgası, mafyalar arası hesaplaşma. 4:Grubun iktidara karşı şiddeti: Terör-siyasal ya da mafya terörü, başkaldırı, sokak çatışması, iç savaş, genel grev, gerilla savaşı, ihtilal).	1:İktidarın birey ve gruplara karşı şiddeti-devlet terörü: insan hakları ihlalleri, baskı, soykırım, ırk ayrımı. 2:Endüstriyel şiddet: iş kazalarının sıklığı, çalışma koşullarının sağlıksızlığı, yetersiz sağlık ve güvenlik koşulları, aşırı gürültü, tehlikeli işyeri vb. 3:Kronik enflasyon, pahalılık, işsizlik. 4:Doğanın ve tarihsel çevrenin tahribi: sağlıksız kentleşme. 5:Uluslararası şiddet (en son kertede şiddet-savaş).

Bu tablodan çıkan durum şiddetin yapısal veya konjonktürel, doğrudan veya dolaylı olabildiği sonucuna ulaşmanın kaçınılmaz olduğudur. Bu noktada şiddetin farklı bir sınıflandırılmasına bakmakta fayda olacaktır. Konjonktürel şiddet geçici ama elverişli ortamlarda ortaya çıkan evrensel bir olgudur. Yapısal şiddet ise eşitliğin daha yasa önünde bile sağlanamadığı veya demokrat olamayan toplumlarda görünen bir olgudur (Ergil, 2001). İktidarın şiddeti egemenlik aracı olarak görüp kullanması bu durum dahilinde değerlendirilebilir.

Yukarıdaki sınıflandırmada da görüldüğü gibi şiddetin türlerini ifade ederken yapılan şey sadece şiddeti oluşuna göre sınıflamak değil aynı zamanda şiddeti dar ve geniş

anlamlarıyla da incelemektir. Dar anlamıyla şiddet; fiziksel bütünlüğe yönelmiş tehdit algılaması olarak ifade edilirken. Ölçülemeyen nitelikleri bakımından kişileri dolaylı yollardan etkileyen olaylar, şiddetin geniş anlamına vurgu yapar. Geniş anlamıyla şiddete; “kendine karşı şiddet, aile içi şiddet, kan davası, namus cinayetleri, trafik kazaları, adak ve kurban teshiri, dövüşmek, kaba güç erkeklik özelliklerinin abartılması” (Ergil, 2001), medya baskısı, işsizlik, sağlıksız kentleşme gibi kavramlarda dahil edilmektedir.

Şiddet Biçimleri

Fiziksel Şiddet: Güç kullanımına dayanan ve herhangi bir fiziksel zarar vermeye yönelik saldırgan davranışların tümü fiziksel şiddet olarak değerlendirilir (Ataman, 2003: 333 akt: Harcar, Çakır ve diğ. 2008: 53)

Cinsel Şiddet: Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) cinsel şiddeti, iş, ev ya da her türlü ortamda gerçekleştirilebilen, cinsel ilişkiye zorlama, istenmeyen cinsel davranışta bulunma, rahatsız etme, cinselliği vurgulayan eleştiride bulunma ve sözler söyleme, istenmeyen cinsel içerikli konuşmalar yapma davranışları olarak tanımlamıştır (Ataman, 2003:333: akt: Harcar, Çakır ve diğ.2008: 53). Cinsel şiddet karmaşık bir şiddet biçimidir zira içerisinde fiziksel, psikolojik ve zaman zamanda ekonomik şiddeti de barındırmaktadır.

Psikolojik Şiddet: Bireyin benlik duygusunu ortadan kaldırmaya ya da en azından yaralamaya yönelik yapılan tüm saldırı psikolojik şiddet olarak tanımlanmaktadır. Bu durumda psikolojik şiddet bir süreç olup amacı hedef seçilen bireyi yardıma muhtaç hale getirmek olarak görülebilir (Leymann, 1996:168: akt: Harcar, Çakır ve diğ. 2008: 54).

Bu üç şiddet biçimine ek olarak bazı çalışmalar **Ekonomik şiddeti** de şiddet biçimlerine dahil etmektedir (Öztürk, 2014). Ayrıca teknolojinin gelişmesi ile sanal ortamda ortaya çıkan **Siber şiddette** literatürde oldukça görünür şiddet biçimlerinden biri haline gelmiştir (Polat, 2016).

Aile İçi Şiddet

Yukarıda da belirtildiği gibi 21 yy’ da şiddet bir takım farklı olguların tamamlayıcısı olarak sosyal yaşam içerisinde daha mikro alanlara nüfuz etmiştir. Bu alanlardan en önemlisi ise ailenin, şiddet tarafından tamamlanması neticesinde oluşan aile içi şiddet olgusudur.

Bir toplumsal kurum olarak aile toplumsal yapı içerisindeki yerini her daim önemli ölçüde korumaktadır (Karataş, 2001). Aile duygularımızın oluştuğu ilk sosyal ortamdır. Kendimiz ve diğerleri hakkında ne gibi duygusal tepkiler vereceğimizi ve bu duygularla

İlgili düşüncelerimizi ve nasıl ortaya koyacağımızı aile içerisinde öğreniriz (Kaymak Özmen, 2004: 30). Aile daha büyük bir toplumun içerisinde bulunan ‘özel’ bir kurumdur. Toplumdan ferde ve fertten topluma gerçekleşen ilişkiler aile vasıtasıyla gerçekleşir ve aile bir yandan genel sosyal sistemin bir parçası, diğer yandan kendi içerisinde karmaşık bir sistemi ifade etmektedir (Öztürk, 2014: Karataş, 2001:). Bu kurum birey için daha büyük bir dünyaya girişin başlangıcıdır (Karataş, 2001: 90). Bir nevi aile topluma insan yetiştiren küçük bir insan endüstrisini ifade etmektedir. Bireyin bu yapı içerisinde geçirdiği ilk yaşam deneyimleri, gelecek yaşam dönemlerini önemli ölçüde etkilemektedir (Karataş, 2001). Yapılan tanımlarda aile için söylenen şeyler aslında ailenin kutsallığını ve genelde sağlıklı bir yaşam ve kişilik için gerekli olan güvenin, sıcaklığın, sahiplenmenin, sadakatin ve koşulsuz sevgi ve saygı gibi olumlu durumların ailede var olması gerektiğini ve ne kadar önemli olduğunu ifade etmektedir. Ancak aile her zaman herkes için bu şekilde bir işlev göstermemektedir. Kişilerin beslenme ve bakım gereksinimlerini karşılayan, güven duygusu veren, beden ve akıl sağlığını koruyan ve geliştiren bir yapı olan aile zaman zaman her türlü şiddetin beslendiği ve uygulandığı bir odak haline gelebilmektedir (Ünal, 2005). Yani sözün özü aile kimileri için şiddet ve türevi durumların ilk yaşandığı ya da tanık olunduğu bir birim olmaktadır.

Aile içi şiddet kavramı; aile üyelerinde biri tarafından aynı ailedeki bir diğer aile üyesinin yaşamını fizik veya psikolojik bütünlüğünü veya bağımsızlığını tehlikeye sokan kişiliğine veya kişilik gelişimine ciddi boyutlarda zarar veren eylem veya ihmaller olarak tanımlanmaktadır (Ünal, 2005). Diğer bir tanıma göre aile içi şiddet; kendini aile olarak tanımlamış bir grup içerisinde zorlamak, aşağılamak, cezalandırmak, güç göstermek, öfke, gerginlik boşaltmak amacıyla bir bireyden diğerine yöneltilen her türlü şiddet davranışı olarak tanımlanmakta (Öztürk, 2014: 46). Aile içinde yaşanan bu şiddetin yönü büyük oranda kadın ve çocuğa olmak ile birlikte ailede var olan engelli üyelere ve nadiren de olsa yaşlı bireylere yönelikte gelişebilmektedir (Mavili, 2014: 15). Aile dışında gerçekleşen şiddet için toplum sorumlu tutulurken, aile içinde oluşan şiddet gizli kalmakta, özel hayat olarak kabul edilmekte, çoğu kez de olağan ve yasal olarak karşılanmaktadır (Öztürk, 2014:). Özellikle ülkemiz gibi kapalı ve ataerkil yapı özelliği gösteren toplumlarda aile mahremiyetin ana odağı olarak kabul edilir ve ‘‘aile içinde yaşanan aile içinde kalır’’ ilkesi neredeyse her zaman varlığını korur. İşte bu şekilde özel bir alanda yaşanan aile içi şiddet, alışkanlıkların, öğrenme biçimlerinin ve geleneklerin etkisiyle meydana gelir. Şiddetin

görünmezliği, kabul edilmezliği, şiddetin meşrulaştırılması ve toplumsallaşmasındaki etkisi gibi önemli birkaç nokta da bunu destekler (Öztürk, 2014:).

Kapalı ve özel alanda yaşanan aile içi şiddet özellikle Amerika’da başlayan kadın hareketleri bunu dile getirene kadar görünmez bir olgu olarak varlığını sürdürmekteydi (Öztürk, 2014: Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008). Ve bu hareketler neticesinde aile içi şiddetin kadına yönelen yönü özelinde aile içi şiddet görünür hale geldi. Aile içi şiddet çeşitli kültür, sınıf, eğitim, gelir düzeyi, etnik köken ve yaş sınırlarının ötesinde tüm dünyada saptanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Okan İbilioğlu, 2012). Dünyanın hangi ülkesinde ya da yaşanan toplumun hangi katmanında olunursa olunsun aile içi şiddet bir şekilde kendini göstermektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi aile içi şiddetin mağdurları genelde kadınlar ve çocuklar olmaktadır. Çocuklar bazen şiddete maruz kalan bazen de şiddete tanık olan rolünde görülmektedir. Bu şiddetin failleri ise eşler, babalar ya da birlikte yaşanan kişiler veya bakımı üstlenenler olmaktadır. Bu şiddet sadece aile bireylerine değil bir sistem olan ailenin kendi iç dinamiklerine de oldukça büyük zararlar vermektedir. Ve çoğu zaman bu zararların geri dönüşü olmamaktadır.

Aile İçi Şiddetin Kadına Yönelen Yönü: Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet

Kadınlar dünyanın pek çok yerinde insan yaşamının gerektirdiği temel fonksiyonların desteklenmesi açısından zayıf kalmaktadır. Eşit olmayan sosyal ve politik koşullar, kadınların birer insan olarak sahip olması gereken doğal ve insani yetkinliklere eşit ulaşımını da engellemektedir (Nussbaum, 2002, 123-135: akt: Harcar, Çakır ve diğ. 2008: 56).

Kadına yönelik şiddetin kökenleri insanlık tarihi ile paralel bir şekilde ilerleme göstermiştir. Yapılan bir araştırmaya göre kadınların fiziksel şiddet yaşamalarının kökeni 3000 yıl öncesine dayanmaktadır. Buluntular erkek iskeletlerindeki kemiklerdeki kırık oranının %9-20 aralığında olduğunu gösterirken, aynı buluntular kadın iskeletlerinde bu oranın %30-50 arasında olduğunu göstermektedir (Aslan, 1998 akt: Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 52).

Aile içinde kadına yönelik şiddet olgusu son derece karmaşık ve ele alınması oldukça güç bir olgudur. Çünkü toplumsal değerler sisteminde aile bütünlüğünün güvenliği ve üstünlüğüne olan inanç bu sorunun objektif olarak irdelenmesini zor kılmaktadır (Mavili, 2014: 29).

Kadına yönelik şiddet kavramı Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Şiddetin Engellenmesi Bildirisinde (1992), genel anlamda kadına yönelik şiddet “ister özel, ister

toplumsal yaşamda olsun tehdit, cebren ya da keyfi olarak özgürlükten alıkoymak da dahil olmak üzere kadına fiziksel, cinsel ya da psikolojik zarar ve acı veren ya da verebilecek, cinsiyete dayalı her türlü şiddet hareketi’ olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 1998 akt: Page ve İnce, 2008: 82).

Mavili’ ye göre, kadına yönelik şiddet: kadının birlikte yaşadığı erkek tarafından fiziksel güç kullanılarak ya da korkutularak yıldırılmasıdır. Şiddetin amacı kadının davranışlarını korkuya dayalı olarak kontrol etmektir (Mavili, 2014).

Gerçekte bütün şiddet olaylarında kadın ile erkek arasında erkek lehine bir güç dengesizliği söz konusudur (Mavili, 2014). Burada acı olan taraf ise bu güç dengesizliğinin toplum tarafından küçük yaşlarda gerek erkek çocuklara gerek kız çocuklarına kodlanmış olmasıdır. Bu kodlama erkeğin şiddeti uygulama potansiyelini arttırırken, kadının da ileriki yaşamında şiddeti kabul etmesi ve ona karşı sessiz kalmasına neden olmaktadır.

Kadına yönelik oluşan şiddeti Yıldırım özetle şu başlıklarla açıklamıştır.

- 1-Yetersiz fiziksel ve duygusal ilgi demek **ihmal**,
- 2-Anlayış, sevgi ve sempati görmeme demek olan **duygusal-psikolojik şiddet**,
- 3-Tehdit, aşağılama, küçümseme, sindirme, bezdirme vb.den oluşan **sözel şiddet**,
- 4-İtip kakma, tokatlama, yaralama, dövme, yakma vb. den oluşan **fiziksel şiddet**,
- 5-Fiziksel şiddetin bir üst boyutu olan ensest, tecavüz ve fahişeliğe zorlama gibi çeşitleri bulunan **cinsel şiddet** (Yıldırım, 1998 akt: Page ve İnce, 2008: 82).

Benzer şekilde bir diğer sınıflamayı Mavili yapmıştır. Bu sınıflandırmaya ek olarak **ekonomik şiddet** de eklemiştir ve ekonomik şiddeti şöyle tanımlamıştır. Bu tür şiddet kadına yönelik gelişen şiddet türleri içerisinde %6 gibi bir orana sahiptir. Tanımına bakacak olursak; kadının yemek yapma, alışveriş, temizlik, çocukların eğitimi gibi alanlarda aktif sorumluluk almalarıyla alakalıdır. Kadın evde bu işleri yaparken erkek bu işlerin yapılmasını temin edecek maddi kazancı sağlamak için çalışmaktadır. Kadın sadece bu işleri yapacak harçlığı kocasından talep edebilmektedir. Kocanın cüzdanı ve geliri hakkında tam olarak bir bilgisi bulunmamaktadır. İşte kocanın cüzdanını ve gelirini gizlemesi ekonomik şiddet olarak değerlendirilmektedir. (Mavili, 2014: 35). Daha geniş bir tanımda **Ekonomik şiddet**; Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 2008 yılında hazırladığı aile içi şiddetle mücadele el kitabına göre; para vermemek veya kısıtlı para vermek, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, kadının mallarını veya diğer gelirlerini elinden almak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte zorla çalıştırmak, çalışıyorsa iş hayatını zorlaştırıcı kısıtlamalar getirmek, aileyi

İlgilendiren ekonomik konularda kadının fikrini almadan tek başına karar vermek gibi eylemler” olarak tanımlanmıştır (<http://kadininstatusu.aile.gov.tr>, Erişim Tarihi: 11. 03. 2018).

Yapılan bu iki benzer sınıflama neticesinde araştırmacıların ortak kanaati kadınların en çok fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldıkları görüşüdür. Cinsel şiddetin psikolojik ve sözel şiddeti de beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Ayrıca Yaman Efe ve Ayazın çalışmasına göre fiziksel şiddete maruz kalan kadınların çok büyük bir oranının daha önce diğer şiddet türlerine de maruz kaldıkları belirtilmekte ve şiddeti sadece fiziksel olarak algıladıkları, diğer şiddet türlerine maruz kalsalar bile farkında olmadıkları saptanmıştır (Yaman Efe ve Ayaz, 2010).

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri

Aile içi şiddetin nedenlerini ele alırken şiddeti uygulayan kişinin yaşamı ve yaşam deneyimlerini de ele almak aile içi şiddetin nedenleri konusunda detaylı bir tabloyu bize sunacaktır. Bu bağlamda aile içi şiddete neden olan faktörler Page ve İnce’ye göre şunlardır:

- 1-Çocukluk çağında aile içi şiddete maruz kalma ve tanık olma.
- 2-Sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel etmenler.
- 3-Yaş farkı.
- 4-Dini etkenler.
- 5-Psikolojik etmenler (Page ve İnce, 2008).

Kadınlar ve erkekler kendi cinsiyet rollerini sosyalleşme sürecinde öğrenirler. Bu arada aileye, evliliğe ve kadına ilişkin değer yargılarını da kodlarlar. Bu durum yukarıdaki faktörlerle birleşince aile içi şiddeti anlamak daha da kolay olacaktır.

Ayrıca bu faktörlere ek olarak **toplumsal değer sistemi faktörünü** de eklemek yararlı olacaktır. Zira yukarıdaki faktörlerin de üzerinde yer alan en temel faktör toplumsal değerler faktörüdür. Aynı zamanda bu faktör şiddeti meşrulaştırıcı bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda bu faktöre bağlı şu durumlar şiddeti meşrulaştırdığı gibi gizli kalmasını da sağlamaktadır. 1- Geleneksel kadınlık rolü, 2-Evin ve evliliğin mahremiyeti, 3-İki ebeveynli aile ideal ailedir inancı, 4-Kadının yaşananlardan kendini suçlaması (Mavili, 2014: 41-44).

Şiddet Mağduru Kadınların Psikolojik Profili

Şiddet konusu kendi içerisinde çok boyutlu bir olguyu ifade eder. Şiddete maruz kalan kadınlarda şiddetten çok boyutlu şekilde etkilenirler. Şiddet kadının fiziksel,

psikolojik ve sosyal bağlamda fonksiyonunu kaybetmesine neden olan problematik bir yapıyı açığa çıkarır. Bu açığa çıkan yapı içerisinde en önemli nokta şiddete maruz kadının ruh sağlığı konusudur (Page ve İnce, 2008: 87)

Şiddetin Kadın üzerindeki psikolojik etkileri yaşanan şiddetin tipi, süresi, ciddiyeti, şiddetin gerçekleştiği sıradaki yaşam döngüsü, kişinin sahip olduğu başa çıkma mekanizmaları ve sosyal desteğine göre değişiklik göstermektedir (Stewart ve Robinson, 1998 akt: Page ve İnce, 2008: 87). Şiddetin psikolojik etkisine bakıldığında Mavili şiddete maruz kalan kadınlarda sekiz durumun gözlemlendiğini belirtmiştir.

1-Şiddete maruz kalan kadında görülen en yoğun duygu **korkudur.**

2-Kadının”her şey o kadarda kötü değil ‘’ biçimindeki **duygusal tonu.**

3-Kadının dayak yemesi ile ilgili **utanma duygusu.**

4-Sosyal destekten yoksun hale gelme **-izole olma.**

5-Sistematik olarak sürekli hale gelen şiddete karşı hissedilen **çaresizlik.**

6-Kendini suçlu görmesi ve bu durumu içselleştirmesi.

7-Kocası hakkında oluşturduğu olumlu-olumsuz şekilde karşılıklı içeren **çelişkili duygular.**

8-yetersiz olduğuna ve şiddeti hak ettiğine inanması-**baskıyı içselleştirmesi** (Mavili, 2014: 47-55)

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Üzerine Bir Takım Bulgular

Dünyada 1970’lerden itibaren önem kazanan kadına yönelik şiddet sorunu ülkemizde 1980’lerin ortalarından itibaren tartışılmaya başlanmıştır. 17 Mayıs 1987 deki ‘‘Dayağa Hayır’’ yürüyüşü kadınların şiddete karşı ilk toplu tepkileri olmuştur (Yıldırım, 1998: akt: Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 53). Kadın hareketleri bu yıldan sonra hız kazanmıştır. Bu alanda yapılan bilimsel çalışmalarda bu gelişmelere paralel olarak artarak kendini görünür kılmaya başlamıştır. Aslında kadına yönelik şiddetin geçmişi çok eski olmasına rağmen Türkiye’de bu konu ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar son elli yılı kapsamaktadır (Vatandaş, 2003 akt: Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008:52). Konunun hassasiyeti ve aile içi şiddetin gizli kalması nedeniyle veri toplamada yaşanan zorluklar yapılacak çalışmaları sınırlamıştır. Belirtildiği gibi bu çalışmaların yoğun bir şekilde oluşmaya başlaması ise son otuz -kırk yıllık sürede gerçekleşmiştir. Yapılan çalışmaların odağını ise şiddetin toplum tarafından nasıl algılandığı ve nasıl sunulduğu oluşturmuştur (Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 53). Bununla bağlantılı olarak Türkiye’de kadının ekonomik olarak erkeklere bağımlı olmalarına yol açan iş olanaklarının eksikliği aile içi şiddetin

önlenebilmesi ve reddedilmesinde olumsuz katkısı olan önemli boşluklardan birisi olarak kabul görmektedir (Okan İbilioğlu, 2012). Buna ek olarak yapılan çalışmaların bir kısmında da kadının çalışıyor olmasının şiddete neden olduğu görülmüştür. Buradan çıkan durum kadına yönelik oluşan şiddetin temel belirleyenlerinden birinin ekonomik bağımlılık ya da iş hayatında yer alıyor olduğu gerçeğidir. Ankara, İstanbul ve İzmir’de yaşayan, üç farklı ekonomik tabakadan seçilen 1070 evli kadınla görüşülerek yapılan bir araştırmada eşler arasında anlaşmazlığa neden olan konuların başında “kadının ev dışında çalışıyor olması” ve “kocanın, eşinin ailesi ile görüşmesini istememesi” olduğu anlaşılmıştır. Görüşülen kadınların %21.2’si eşlerinin kendilerine karşı şiddet uyguladığını söylerken, erkeğin şiddet kullanmasındaki en önemli nedenin maddi sıkıntı olduğunu ifade etmişlerdir. Şiddete maruz kalan kadınların %78’i bu durum karşısında hiçbir şey yapmayıp sabrettiğini belirtmiştir (İçli, 1994: akt: Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 54). Bu durum toplum içerisinde aile içi şiddetin olağan karşılanması ve yetişen insanların bu değerlerle yetişmesi ile alakalı görünmektedir. Buna benzer sonuç doğuran bir çalışmada İzmir’de 345 kadın üzerinde yapılan kadına yönelik şiddet çalışmasında kadınların bazı durumlarda “şiddeti hak ettiklerini” ifade ettiklerine dair %8’lik bir istatistik dikkat çekmektedir (Kayar, 2003 akt: Harcar, Çakır ve diğ. 2008: 59). Bir başka araştırmada Türkiye Nüfus Sağlık Araştırmasına göre (TNSA) göre; çalışmaya katılan kadınların %39’unun kadının yemeği yakması, kocasına karşılık vermesi, parayı lüzumsuz yere harcaması, çocuklarının bakımını ihmal etmesi, cinsel ilişkiye girmeyi reddetmesi gibi durumlardan en az birinin gerçekleşmesinin, kocanın karısını dövmesi için haklı gerekçe oluşturacağını belirtmiştir. Doğuda bu oranın %49, Güneydoğuda %50’nin üzerinde olduğu saptanmıştır (Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 53). İstanbul’da 116 çift ile yapılan bir çalışmada kadınların %44’nün en az bir kere eşinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı ortaya çıkmıştır. Eşine şiddet uygulayan erkeklerin büyük çoğunluğu, eşe uyguladıkları şiddetin nedenini söz dinlememe olarak ifade etmiştir. Görüşülen kadınların %55 i ise kadının dövülmeyi hak edebileceği durumlar olduğunu belirtmişlerdir (Vatandaş, 2003: akt: Dişsiz ve Hotun Şahin, 2008: 53).

Birazda güncel verilerden bahsetmek oldukça faydalı olacaktır. Bilindiği üzere kadınların yaşadığı şiddetin neticeleri değişmektedir. Bu neticelerden en adaletsiz olanı kutsal olarak görülen yaşamın sona ermesi yani ölümle sonuçlanan durumlardır. Araştırmalara göre Türkiye’de her iki kadından biri eşinden veya birlikte yaşadığı erkekten şiddet görmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu’na (TÜİK) göre ise ortalama 10 kadından 4

ü erkek şiddetine maruz kalmaktadır (<http://www.posta.com.tr>, Erişim Tarihi:13.03.2018).Bununla birlikte 2016 yılı verilerine göre 367 kadın ve aile bireyi oluşan bu şiddet olayları nedeniyle yaşamlarını yitirmişlerdir. Bu rakamın 328'inin kadın olduğu belirtilmektedir. 109 kadın ve aile bireyi ise yaralanmıştır. Cinayetlerin %85 i kocalar, sevgililer, eski kocalar, ayrılmak istenen sevgililer tarafından gerçekleştirilmiştir. 2017 yılına gelindiğinde ilk on ayda 240 kadın cinayete kurban gitmiştir (www.hurriyet.com.tr, Erişim Tarihi:13.03.2018). Kadın cinayetlerini durduracağız platformunun 2017 raporuna göre ise 409 kadın öldürüldü ve 332 kadın cinsel şiddete maruz kaldı. 2018 yılında ise ilk ayında 28 ikinci ayında 47 kadın erkekler tarafından öldürülmüştür (kadincinayetlerinedurduracagiz.net, Erişim Tarihi:13. 03. 2018).

Kadınlar neden şiddetin olduğu ortamda olmaya devam eder? Paradoksu

Erkeğin genellikle eşi üzerinde üstünlük kurma ve kontrol davranışına yönelik şiddet içerikli davranışlara başvurduğu bilinmektedir. Bunu yaparken amaç evlilikte güç elde etme isteğidir (Harcar, Çakır ve diğ. 2008). Bu durum ataerkil yapıli toplumlarda normal karşılanan, toplum tarafında aksi düşünölmeyen ve desteklenen bir tutum olarak benimsenmektedir. Ve kadın toplumsal cinsiyet rollerini öğrenmeye başladığı ilk andan itibaren bu şekilde yetiştirilmekte ve normal olarak adlandırdığımız duruma karşı kayıtsız şartsız kabullenme göstermesi beklenmektedir. Toplumun kendiliğinden getirdiği yuvanın kutsallığı ve idamesi, çocuklar vb. için katlanmak ve kabullenmek kadına aile içinde yüklenen “fedakâr ve verici kadın “misyonunun, kadın tarafından yıllarca süren telkinler sonucunda benimsenmesi, karı-koca arasındaki mahrem alan gibi durumlarında eklenmesi ile kadın belirttiğimiz gibi gerek telkin gerek baskı neticesinde (Harcar, Çakır ve diğ.2008) şiddet ortamında kalma paradoksuna kapılmaktadır. Arına göre 1996, şiddete maruz kalan kadın büyük çoğunlukla utanç duygusuyla karşı karşıyadır, başkalarına bu durumdan söz etmez çünkü bu durumun sadece kendi başına geldiğini sanır ve bir şekilde şiddeti hak ettiğine, durumu rasyonelleştirerek kendini inandırmaya çalışır (Arın, 1996 akt: Page ve İnce, 2008: 89). Kadının şiddet ortamında kalmasının bir diğeri nedeni ise sosyal ve maddi destekten yoksun olmasıdır. Anderson makalesinde kadının evlilik içinde erkeğe maddi-manevi koşulsuz bağımlılığının kontrol ve şiddete davetiye çıkardığını ileri sürmüştür. Kadın eğitim, çalışma ve kazanç konusunda erkekten daha düşük seviyede ise bir de buna çocuklardan ötürü gelişen bağımlılık eklendiğinde erkek karar alıcı haline gelmekte ve kontrol ve şiddet davranışı gelişmektedir. (Harcar, Çakır ve diğ.2008: 61)

Özetle kadının şiddet ortamında kalması paradoksunu besleyen en önemli etkenin bizzat toplumun kendisi olduğu görülmektedir. Küçüklükten telkinlerle ve model olarak görüp öğrenme ile oluşan belli rollerin kadının doğuştan gelen ve değiştirilemez rolleri olduğu inancı ve bu durumla gelişen toplumsal baskı kadını bu paradoksa mahkûm etmektedir. Burada son olarak bu paradoksa kapılanların sadece toplumun alt katmanlarında yaşayan kadınların olmadığını vurgulamak yerinde olacaktır. Kısacası bu paradoks toplumun içinde ve her kesiminde yaşayan çoğu kadının ortak paradoksudur.

Aile İçi Şiddetin Çocuğa Yönelen Yönü: Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddet

Ailenin birçok işlevi vardır. Bu işlevlerden en önemlisi fiziksel olarak sağlıklı ve duygusal bağlamda doygun mutlu çocuklar yetiştirmektir (Işıkhan ve Şenver Yıldırım, 2006). Bizler toplum içerisinde fiziken sağlıklı ruhen sevgiye doygun çocuklar görmek isteriz. Aile çocuklar için her ne kadar güveni ve her açıdan sağlıklı gelişimi ifade etse de çoğu zaman bir çocuğun yaşamaması gereken ya da tanık olmaması gereken bir takım olayların yaşandığı bir ortam haline gelebilmektedir.

Aile içi şiddet günümüz dünyasının en önemli sosyal sorunlarından biridir. Çocuklar kırılgan yapıları gereği toplumların her zaman hassas karnını oluşturmaktadır. Bu hassas grupların yetiştirilmesi, geliştirilmesi ve ileriki yaşamına hazırlanması aile ortamında gerçekleşir. Ancak şiddetin var olduğu bir aile ortamında bu çok mümkün bir şey değildir. Şiddetin var olduğu ailelerin %80'i çocuklu ailedir. Bunların en az %50'sinde çocuklar doğrudan şiddete maruz kalmakta, şiddetin olduğu ailelerde büyüyen çocukların en az %30'u da başkalarına şiddet uygulamaktadır (İçli, 1995:18 akt: Işıkhan ve Şenver Yıldırım, 2006: 74).

Aile içerisinde çocuğa yönelik şiddeti anlamak için çocuğa yönelik ihmal ve istismar kavramını anlamak, ondan öncede çocukluk, çocuk hakları ve çocuk kavramına bakmak yararlı olacaktır.

Çocukluk kavramı tarih içerisinde toplumun inançlarına, ekonomilerine ve kültürlerine göre değişen bir kavram olarak ele alınmakla birlikte (Acehan, Bilen ve diğ.2013:), modernleşme ile gündeme gelen yeni bir toplumsal buluş olarak ifade edilmektedir. Önceleri diğer insanların sürekli ilgisi olmadan yaşayabilen ve yetişkinler dünyasında kabul edilen çocuklar, modern toplumla birlikte yetişkinlerin dünyasından çıkarılmış ve çocukluk özel bir yaşam evresi olarak kabul edilmiştir (Erbay, 2013: 2). Çocukluk, gençlik ve yetişkinliği biçimlendiren bir dönemdir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 592). Bu dönemde elde edinilen alışkanlık, davranış ve tutumlar ileriye taşınmaktadır.

Bu noktada çocuk kavramını açıklamadan önce çocuk hakları kavramına da değinmekte yarar olacaktır. Çocuk hakları, çocukları zarar görmekten ve istismardan korumayı; onları duygusal olarak uygun tarzda yetişmeleri için şans vermeyi; sağlık, barınma, eğitim gibi temel ihtiyaçlarını sağlamayı öngören haklar olarak tanımlanmaktadır (Nelken 1998: 316 akt: Erbay, 2013: 16). Çocuk hakları konusu dünya devletlerince Çocuk Hakları Sözleşmesi ile yasal bir düzleme kavuşmuştur (1948). Bu sözleşme çocuk hakları konusunu ihtiyaç temelli olmaktan ziyade hak temelli bir bakış açısı ile topluma yerleştirmeyi amaçlamıştır (Erbay, 2013: 16). Sözleşmenin bazı maddelerini ayrı bir parantezde ifade etmek sözleşmenin ana hattını ve özetini bizlere sunacaktır. Sözleşmeye göre Çocuk kavramı: Çocuk Hakları Sözleşmesinin 1. Maddesinde, çocuklara uygulanan kanunlar çerçevesinde daha önce rüşt yaşına erişilmedikçe 18 yaşını bitirmemiş kişiler çocuk olarak tanımlanmaktadır (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 592).Yine ilgili sözleşmenin 2. Maddesi çocuğa karşı eşitlik ve ayrımcılık gözetmeme ilkesini ifade ederken, 3. Maddesi çocuğun yüksek yararını savunmaktadır, 6. Maddesi her çocuğun temel yaşama hakkının olduğunu ve devletlerin çocuğun hayatta kalması ve gelişmesi için mümkün çabayı göstermesi gerektiğini ifade etmektedir, son olarak 12.Maddesi çocuğun katılım hakkını vurgulamaktadır (Erbay, 2013: 17-24).

Literatürde Çocuk aile içerisinde var olan şiddetin sessiz, unutulmuş ya da görünmez kurbanları olarak ifade edilmektedir (Ünal, 2005: Okan İbilioğlu, 2012: Acehan, Bilen ve diğ.2013). Şiddete maruz kalan ya da tanık olan çocuk kişiliğinin oluşmaya başladığı dönemde deneyimlediği bu olumsuz durumların sıkıntısını ilerleyen yaşam dönemlerinde de yaşayacaktır. Çocuğun yaşadığı bu şiddet durumu literatürde çocuk ihmal ve istismarı olarak ifade edilmektedir. Bu yüzden çocuğa karşı gelişen şiddeti anlamak için ihmal ve istismar kavramlarını da anlamak önemli olacaktır.

Çocuk ihmal ve istismarı oldukça eski ve insanlığın önemli sosyal yaralarından biri olarak görülen bir halk sağlığı sorunudur. Tarihin başlangıcından itibaren çeşitli kaynaklarda rastlanmasına rağmen ilk kez 1700’lü yıllarda bir avukatın, hapse giren suçluların kaçının çocuklara karşı işlenmiş olan suçlar nedeniyle ceza aldıklarını merak etmesi sonucu dikkati çekmiş ve çalışmasının sonucunda elde ettiği bulgular çocuk istismarı kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 593). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) , (1985) çocuk istismarını; çocuğun sağlığını, fiziksel gelişimini, psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen, yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan hareket ya da davranışlar **çocuk istismarı**

(**child abuse**) şeklinde tanımlamıştır (WHO, 1985 akt: Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 50). Şu halde istismar tanımının anahtar kelimeleri ‘‘tekrar etmesi, kasıtlı olması, çocuğun fiziksel, zihinsel ve psikososyal gelişimini ve sağlığını olumsuz etkilemesidir’’. **Çocuk ihmali (child neglect)** ise çocuğa bakmakla yükümlü kişilerin çocuğun bakım, koruma, beslenme, giyim, eğitim, sağlık gibi gereksinimlerini yeterince yerine getirmemesi, çocuğu tek başına bırakmak olarak tanımlanabilir (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 50). Şu halde ihmal kavramının anahtar kelimeleri ise ilgisizlik ve özensizlik olarak görülebilir. Kısacası ihmal yapılması gerekenleri yapmama olarak tanımlanırken; istismar yapılmaması gerekenleri yapma olarak anlaşılabilir (Mavili, 2014).

Çocuk ihmali ve istismarı tanımlarından da anlaşılacağı üzere bu yönde gerçekleşen eylem ya da eylemler istismarın odağına göre sınıflanmaktadır. Bunlar; fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal- psikososyal istismar ve ekonomik istismardır (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 594; Webb, 2011). Mavili bu istismar türlerine ek olarak kültürel ve sosyal gerekçeli istismar türünü de bu sınıflandırmaya dahil etmiştir (Mavili, 2014).

Fiziksel İstismar

Çocuğa karşı İstismar türleri içerisinde en yaygın ve en çabuk fark edilen türü oluşturmaktadır. On sekiz yaşından küçük çocuk ya da gencin anne, baba ya da bakımından sorumlu başka kişi tarafından fiziksel olarak sağlığına zarar verecek biçimde (kaza dışı) yaralanması, zarar görmesi ve zarar görme potansiyeline sahip olması olarak tanımlanmaktadır (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 595). Burada fiziksel istismarın bir tür boyutları olan iki sendroma değinmeden geçmek sağlıklı olmayacaktır. Bu sendromlardan ilki, **Sarsılmış Bebek** (Acehan, Bilen ve diğ., 2013) ya da **Örselenmiş Çocuk Sendromu** (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009) dur. Çocuk istismarının ağır bir formu olarak kabul edilir. En sık iki yaşın altında görülen ancak beş yaşına kadar da görülebilen ve bu yaş aralığında bebek ve küçük çocuklara uygulanan kafa travması istismarı olarak tanımlanan klinik bir durumdur (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 595). Bebeğin sürekli ağlaması ya da mamasını yememesi üzerine bakımı üstlenen kişi ya da kişiler tarafından uygulanır. İkinci sendrom ise **Munchausen By Proxy Sendromu (MBPS)**, özel bir çocuk istismarı formudur. İlk kez 1977 yılında Meadow tarafından tanımlanmıştır. Aile ya da koruyucu olan kişi çocukta bir hastalık varmış gibi davranmakta ya da hastalık yaratmakta ve ‘hasta’ çocuğu doktora götürmektedir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 595). Sonuçta patolojik olarak hiçbir şeyi olmayan çocuk çeşitli tıbbi uygulamalar maruz bırakılarak zor bir duruma düşürülmekte zaman zaman yaralanmakta ve travmalara maruz bırakılmaktadır.

KURTUBA AKADEMİ SOSYAL BİLİMLER V. ULUSAL ÖĞRENCİ SEMPOZYUMU
“BİR İNSANLIK SORUNU OLARAK ŞİDDET”

Ülkemizde 1998 yılında Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun yaptığı çalışmaya göre çocukların %46, Bulut (1996) Türkiye genelinde yaptığı çalışmada ise %45 ‘inin ihmal ve istismara maruz kaldığı görülmüştür. En fazla görülen istismar türü ise fiziksel istismardır. Çocukların %65.72’si fiziksel istismara maruz kalmaktadır (Çocuk Gençlik Merkezi, 2006 akt: Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 51). Fiziksel istismar çoğu zaman ülkemiz gibi ataerkil yapıya sahip toplumlarda hoş karşılanır. Bu hoş karşılanmanın sebebi ise çocuğu disipline etme, terbiye etme ve koruma gibi geliştirilmiş kisveler altında istismarın gerçekleşiyor olmasıdır.

Fiziksel istismarın fiziki ve davranışsal bir takım göstergeleri vardır bunlar tablo halinde aşağıda sunulmaktadır. (Webb, 2011: 403)

Fiziksel Göstergeler	Davranışsal Göstergeler
1-Morluklar, kemer ve kırbaç izleri.	1-Yetişkinlerle bir araya geldiğinde ihtiyatlı davranma.
2-Gövdede, sırtta, kalçada, baldırda izler.	2-Başka bir çocuk ağladığında ya da zarar gördüğünde endişe duyma.
3-Vücudun her iki tarafında görülen simetrik izler. (çocuğun iki elle tutulduğu gösterir, kazara meydana gelen izler simetrik görünmez)	3-Aşırı uçlarda davranışlar. (saldırganlık ya da pasif geri çekilme.)
4-Defalarca vurulduğunu gösteren küme halinde morluklar.	4-Açık şekilde ebeveynlerinden korkma ve çekinme.
5-Yanıklar.	5-Sürekli ağlama ve kendi kendine zarar verecek davranışlarda bulunma.
6-Avuçlarda ya da ayak tabanlarında oluşan sigara yanıkları.	
7-Ütü veya saç maşası izindeki yanıklar.	
8-Kırıklar.	
9-Yırtılma/sıyrık/ısırık.	
10-Genital bölgede yırtıklar.	

Tablo 2: Fiziksel İstismarın Göstergeleri.

Cinsel İstismar

Cinsel istismar terimi, bir çocuktan cinsel amaçlı yararlanıldığı eylemleri ifade eder. Oldukça basit görünen bu tanım, çocuğa pornografik resimler göstermekten çeşitli cinsel davranış biçimlerine (oral, anal veya genital ilişki dahil olmak üzere) geniş yelpazede birçok cinsel eylemi kapsamaktadır (Webb, 2011: 405). Uluslararası Çocuk İstismarı ve İhmalini Önleme Derneği (International Society For Prevention Child Abuse

KURTUBA AKADEMİ SOSYAL BİLİMLER V. ULUSAL ÖĞRENCİ SEMPOZYUMU
“BİR İNSANLIK SORUNU OLARAK ŞİDDET”

and Neglect) çocukların cinsel istismarını, rıza yaşının altında bir çocuğun cinsel açıdan yetişkin bir kişinin cinsel doyumuna yol açacak bir davranış içinde yer alması ya da bu duruma göz yumulması olarak tanımlanmıştır (Acehan, Bilen ve diğ. 2013). Cinsel istismar görünmez istismar ifadesiyle tanımlanmaktadır. Çocuğa verdiği hasar hemen kendini belli etmese de çocuğun yaşamının her hangi bir döneminde aniden patlak veren ve onun işlevini bozan bir takım sorunlara yol açabilmektedir. Cinsel istismar geri dönüşümsüz olarak çocuğa zarar vermektedir. Ve birçok araştırmacı cinsel istismarın genelde aile içerisinde çocuğa yöneltildiğini ifade etmiştir. Cinsel istismarın bir formu olan ve aile içinde yaşanan cinsel istismar biçimi “Ensest” kavramıyla ifade edilmektedir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013). Türkiye istatistik kurumu (TÜİK) “Güvenlik Birimlerine Gelen veya Getirilen Çocuklara” ait verilere göre: Türkiye’de 2014 yılında 1377 si erkek, 9718 i kız çocuğu olmak üzere 11 bin 95 çocuk cinsel istismara maruz kalmıştır. Bu duruma maruz kalan çocukların %57.6’sı 15-17 yaş grubu, %23, 9’u 12-14 yaş grubu, %18, 5’ini ise 11 yaş ve altı çocuklar oluşturmaktadır (<http://www.haberturk.com> Erişim Tarihi:13.03.2018).

Türkiye’de iller bağlamında istismarın en çok ve en az yaşandığı şehirler tabloda gösterilmektedir.

İstismarın En Çok Yaşandığı İller		İstismarın En Az Yaşandığı İller	
İller	Yaşanılan Vaka Sayısı	İller	Yaşanılan Vaka Sayısı
1-İstanbul	1234	1-Tunceli	6
2-İzmir	786	2-Kırıkkale	12
3-Adana	528	3-Gümüşhane	14
4-Antalya	524	4-Kırşehir	18
5-Mersin	463	5-Çankırı	20
6-Ankara	424	6-Kastamonu	21

Tablo 3:Türkiye’de İller Bağlamında En Çok ve En Az İstismarın Yaşandığı İller.

Kaynak:<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1218043-turkiyenin-cocuga-cinsel-istismar-tablosu>

Cinsel istismarında fiziksel istismarda olduğu gibi bir takım göstergeleri vardır. Bunlar (Webb, 2011:406)

Fiziksel göstergeler	Davranışsal göstergeler
1-Cinsel organda veya rektumda ağrı, morluk, kanama	1-Uyku bozuklukları
2-Ağızda, cinsel organda veya rektumda zührevi hastalık	2-Aşırı cinsel veya tahrik edici davranışlar (aşırı mastürbasyon da dahil)
3-Alt ıslatma	3-Kendinin veya başka çocukların cinsel organlarıyla fazla ilgili olma
4-Yürüme veya oturmakta zorlanma	4-Spor için üst değiştirmekten veya beden eğitimi dersine katılmaya çekinme
5-Yırtılmış lekeli veya a kanlı iç çamaşırı	5-Akranlarıyla zayıf ilişki veya sosyal bağlamda kendini aniden geri çekme
6-Kız çocuklarında ergenlik öncesi veya ergenlik döneminde hamilelik	6-Kendine zarar verecek davranışlarda bulunma veya intihar girişimi
7-Tekrarlayan kusma veya karın ağrısı	

Tablo 4: Cinsel İstismarın Göstergeleri.

Duygusal-Psikososyal İstismar

Çocuğun öngörüsünü ya da duygusal bütünlüğünü bozan her türlü eylem ya da eylemsizliktir. Çocuğa küfretme, yalnız bırakma, yanılma, korkutma, yıldırma, tehdit etme, duygusal bakımdan ihtiyaçlarını karşılamama, sürekli alay etme, aşağılama yaygın duygusal ve psikososyal istismar şekilleridir. Buna ek olarak genelde modern zamanla birlikte gelişen çocuktan sürekli kapasitesinin üzerinde beklentide bulunmak, aşırı koruma, bağımlı kılma, aşırı otorite, yaşın üzerinde sorumluluklar bekleme, kardeşler arasında ayırım yapma, çocuğun davranışlarıyla uyumsuz ağır cezalandırma ve iz bırakmasa da yüze şiddet uygulama gibi eylemler de bu istismar grubunda yer almaktadır (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 596).

Ekonomik İstismar

Bu istismar türü bir ülkede ya da toplumda çocuğun değeri doğrultusunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin çocuğun Türkiye’deki değeri Kağıtçıbaşı’nın ilkinin 1973 de yaptığı bir çalışmaya göre ekonomik iken son otuz yılda değişme göstermiştir. Ve 2003 yılında yapılan aynı çalışmanın devamı niteliğindeki bir başka çalışmada elde ettiği verilerle çocuğun ekonomik değerinin oldukça düştüğü ve duygusal yönden değerlendirildiğini belirtmiştir (Kağıtçıbaşı, 2005 akt: Erbay, 2013: 11-12). Çünkü çocuk önceleri eve ekmek getiren rolünde ve kazanç kapısı olarak görülmekteydi. Ancak son otuz yılda bu değişti ve

çocuğun değeri duygusal bir anlam ifade etmeye başladı. Bu Bağlamda ekonomik istismar çocuğun gelişimini engelleyici, haklarını ihlal edici işlerde ya da düşük ücretli iş gücü olarak çalışması veya çalıştırılması olarak tanımlana bilir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013:594). Burada çocuk işçiliği kavramına da girmekte fayda olacaktır. Çocuk işçiliği ekonomik istismarın bir tür formudur. Bununla ilgili olarak yapılan bir araştırmaya göre; 2002 yılında yapılan araştırmada Türkiye’de 6-14 yaş arası çocukların %4, 2 si ve 15-17 yaş arası çocukların %28 i çalışmaktadır. Türkiye’de en az 42 bin çocuk sokaklarda yaşamakta ya da çalışmaktadır. Ancak gayri resmi rakamlar bu sayının 80 bin olduğunu söylemektedir (<https://www.uhim.org>, Erişim Tarihi:13.03.2018).

Son olarak Mavili’nin açıklanmış olduğu **kültürel ve sosyal gerekçeli istismar** biçimine gelecek olursak; ailenin sosyal, kültürel özelliğini ve geleneğini ileri sürerek çocuk yaştaki kızlarını zorla evlendirmesi (berdel, para karşılığı dedesi ya da babası yaşındaki kişilerle evlendirilmesi) gibi durumlar böyle bir istismar türüne girmektedir (Mavili, 2014: 138).

Çocuk istismarı türlerini ifade ettik şimdi birer cümle ile **ihmal türlerini de** açıklayacak olursak; ilk olarak; çocuğun beslenme, barınma, sağlık, giyinme gibi temel gereksinimlerini karşılamada oluşan yoksunluk veya yetersizlik **fiziksel ihmal** olarak tanımlanır. İkinci olarak çocuğa sevgi ve ilgi gösterilmemesi, özellikle ergenlik yıllarında destek ve denetimden yoksun bırakılması **duygusal ihmal** olarak ifade edilir. Üçüncü olarak **cinsel ihmal**; İki yaşından sonra cinsel kimliklerine uygun davranmaya başlayan çocuğun, yaş dönemine ve cinsiyetine uygun davranılmaması, giydirilmemesi, oyuncak alınmamasıdır. Son olarak **eğitim ihmali** çocuğu zorunlu okul çağında okula göndermemek, özel eğitim ihtiyaçlarına ilgisiz kalmak, kronik devamsızlık davranışına izin vermek, okula gidenlerin ise dersleri, okuldaki sorunları ya da başarısızlıkları ile ilgilenilmemesi olarak ifade edilir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 597-598).

Şiddetin Sonucunda Oluşan Çocuk Profili

Son birkaç on yıldır araştırmacılar, klinisyenler ve politika yapımcıları aile içerisinde şiddete tanık olan çocukların oldukça arttığını ve bu çocukların şiddetin odağı olmasalar bile şiddetin olumsuz sonuçlarından etkilenebileceklerini ifade etmişlerdir (Osofsky, 1995 akt: Kitzman, Gaylord ve diğ. 2003: 339). Literatürde de çokça belirtildiği gibi aile içi şiddete tanık olan ya da maruz kalan çocuk bu durumun neticelerini hayatı boyunca silemeyebilmekte ve bu durum çocukta geri dönüşü olmayan yaralara sebebiyet verebilmektedir. Aile içi şiddetin yaşandığı ailelerde yetişen birçok çocuğun

sosyalizasyonlarının önemli ölçüde bozulduğu birçok çalışmada ifade edilmiştir (Mcgee ve Wolfe 1991 akt: Kitzman, Gaylord ve diğ. 2003: 339). Ve çocuklarda bozulan bu sosyalizasyonun etkisi çocukta bir takım psikolojik, duygusal, davranışsal, sosyal ve akademik problemleri beraberinde getirmektedir (Kitzman, Gaylord ve diğ. 2003: 339). Bununla birlikte kısa süreli etkilerin, yaralanma ve emasyonel hasarlar olduğu, uzun süreli etkilerinin ise kendini ihmal, kendine zarar verme, depresyon, anksiyete, panik atak, uyku bozuklukları, alkol-madde kullanımı, saldırgan kişilik yapısı, kronik ağrı, yeme bozuklukları, cinsel disfonksiyon ve intihar eğilimleri olarak gözlemlendiği görülmektedir (Ünal, 2005). Cinsiyete dayalı yapılan çalışmalarda ise erkek çocuklarının düşmanlık ve saldırganlık gibi dışsallaştırılmış, kızların ise depresyon ve somatik şikâyetler gibi içselleştirilmiş tepkiler verdiği saptanmıştır (Okan İbilioğlu, 2012: 209). Son olarak şiddete tanık olmuş ya da maruz kalmış çocuklarda şiddeti, bir döngü haline getirebildikleri gözlemlenmiştir. Sosyal öğrenme teorisi ebeveynlerin model oluşturma yoluyla şiddet davranışını çocuğa öğrettiğini vurgulamaktadır (Okan İbilioğlu, 2012: 209). Bu da şiddeti bir döngü haline getirmekte ve çocuğun ileriye dönük yaşamı için birçok risk faktörünü de beraberinde var etmektedir. Yapılan birçok araştırma da bunu desteklemekte ve şiddet uygulayan kişilerin büyük bir kısmının çocukken şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir (Işıkhan ve Şenver Yıldırım, 2006).

Çocuğa Yönelik Şiddet (İstismar-İhmal) Üzerine Yapılan Bazı Çalışmalar

Çocuğa yönelik şiddet konusu 1980’li yıllara kadar görünür değildi. Bu yıllardan sonra bu alandaki araştırmalar literatüre girmeye başladı. Neredeyse bu alanda kırk yıldır çalışılmasına rağmen hala çocuğa yönelik şiddetin yaygınlığı konusunda tutarlı ve de geçerli bilgiler elde edilememiştir (Fantuzzo ve Mohr, 1999). Ülkemiz gibi ataerkil değerlerle kuşatılmış kapalı özellik gösteren toplumlarda bu konuyu araştırma durumu çok daha problematik bir yapıdadır. Bu nedenle ülkemizde konu ile ilgili çalışmaların başlangıcı çok yenidir. Çünkü yeterli sayısal veriler elde edilememektedir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013). Bu nedenle yapılan çalışmalar genelde istismarın en çok görülen ve farkına varılan türü olan fiziksel istismar ekseninde yapılmıştır. Bu alanda ülkemizde ilk çalışmaları yapanlar hukukçular ve sosyal hizmet uzmanları olmuştur (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 53).

Çocuk istismarı dünya çapında morbidite ve mortalitesi en yüksek olan halk sağlığı sorunlarından biridir. Dünya çapında her yıl çocuklarda ihmal ve istismara bağlı olarak 155000 ölüm meydana gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütünün (DSÖ), verilerine göre

dünyada 1-14 yaş arasında 40 milyon Çocuk İhmal Ve İstismarı maruz kalmakta ve desteğe ihtiyaç duymaktadır. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumunun 1995 yılında yaptığı “Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları ” isimli çalışmada 14 yaş grubundaki çocukların %40’ının anne ya da babaları tarafından şiddete maruz kaldıkları belirtilmiştir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 598). Yukarıda da belirttiğimiz gibi bu alanda yapılan çalışmalar fiziksel istismar ekseninde ilerlemiştir. Bu bağlamda Zeytinoğlu ve Kozcu (1990), fiziksel istismarla ilgili bazı tutumları incelemek ve istismarcının bazı özelliklerini saptamak amacıyla 1988-1989 arasında Ege bölgesi şehirlerinde yaşayan 767 kişi üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Elde edilen bulgular; 18-22 yaş arasındaki deneklerin %88’i dövmeye karşı olduklarını, daha küçük yaştakiler ise yetişkinlerin böyle bir haklarının olduklarını belirtmişlerdir. Diğer bir bulgu ise kadınların dayanın kimi zaman çocuk için yararlı olduğunu daha fazla düşündükleri belirtilmiştir. İstismar edenlerin %63’ünün çocuğun anne-babası olduğu, düşük eğitim düzeyine sahip oldukları, istismar edilen çocukların %72’sinin erkek çocuğu olduğu, 0-3 yaş grubu çocukların %76’sının anneleri tarafından istismar edildiği, dövmenin elle vurma (%71), tekmeleme (%28) ve yumruklama (%19) olduğu görülmüştür (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009: 53).

Aile İçi Şiddette Önleyici ve Koruyucu Tedbirler

Aile içi şiddet küresel bir sağlık sorunu olarak toplumları temelden çürüten bir durumdur. Yukarıda da belirtildiği gibi aile içi şiddet çok boyutlu bir kavramı ve problematik süreçleri beraberinde getirmektedir. Bu nedenle aile içi şiddeti önlemek için aynı anda yasal, sosyal, ekonomik ve kişisel gibi birden çok etmene müdahale etmeyi gerektirir (Page ve İnce, 2008). Çünkü aile içi şiddeti ortaya çıkaran etmenler bir örümcek ağı gibi birbirleriyle etkileşim halindedirler. Bu nedenle gerçekleştirilmek istenen önleme ve koruma çalışmaları oluşturulurken çok yönlü düşünmek doğru olacaktır (Jewkes, 2002 akt: Page ve İnce, 2008: 90).

Aile içi şiddet başta ailenin kendi öz bütünlüğüne olmak üzere özellikle aile bireyleri arasında kadın ve çocuğa yönelik derin zararlar vermektedir. Bu bağlamda bu kadar kompleks bir durum için geliştirilecek önleme ve koruma tedbirlerinin de, koordineli bir çalışma neticesinde sağlıklı sonuçlar vereceği düşünülmektedir. Aile içi şiddetin önleyici ve koruyucu tedbirlerini ifade ederken bunu faile yani şiddeti uygulayan kişiye yönelik yapılacaklar ve mağdur (lar)a yönelik uygulanacak durumlar şeklinde iki koldan ifade etmek daha uygun olacaktır. Mavili’ ye göre şiddeti uygulayan bireylere yönelik yapılacak saldırganlık yönetimi gruplarında olumlu alternatif davranışları oluşturmak

mümkündür. Literatürde Mavili’ nin bu ifadesini destekleyecek çalışmalarda durumu desteklemektedir. Bu grup çalışmaları neticesinde şiddeti uygulayan birey; kendini kontrol etme becerisi geliştirebilir, iletişim becerileri yine gruptaki çalışmalarla gelişebilir, şiddete karşı grup içerisindeki çalışmalarla belirgin bir farkındalık oluşturulabilir. Ve problem çözme eğitimi ile birey problemleri çözmek için öğrendiği şiddete karşı yeni ve daha insancıl alternatifler geliştirebilir. Ayrıca Mavili çalışmasında iletişim konusunun aile içi şiddeti önlemede kilit bir konumda olduğunu da belirtmiştir (Mavili, 2014: 147-185).

İkinci olarak mağdur (lar)a yönelik yapılacak olan önleme ve koruyucu müdahale sistemli ve koordineli şekilde, toplumsal bir olay olarak algılanarak devlet öncülüğünde ve özel ve sivil toplum kuruluşlarının desteğiyle samimi bir şekilde yürütülmelidir. Bu bağlamda şiddeti önleme ve koruma konusunda sırasıyla ilgili devlet organları şu şekilde sıralanabilir; polis, aile mahkemeleri, genel hukuk ve mahkeme personeli, mahalli otorite özel ünitesi (mahalli polis), mahalli otorite sosyal hizmet departmanı, mahalli otorite ev bulma ya da kuruma yerleştirme departmanları, mahalli otorite eğitim departmanları, sağlık hizmetleri, vatandaşlık hakları kurumları, kadın koruma ve yardımlaşma dernekleri şiddete maruz kalmış kişileri destekleyen ve koruyan kurumlar, çocuklara yönelik hayır kurumları, akrabalar, mahalli destek grupları, gençlik projeleri, diğer gönüllü sektör projeleri, özel çabalar (Malos, 2000: 120-135 akt: Harcar, Çakır ve diğ. 2008: 68).

Dünya sağlık örgütü tarafından halk sağlığı alanında aile içi şiddeti önlemek için yapılan girişimler üç seviyede değerlendirilmektedir. Bu seviyeler;

1-Birincil Önleme: Aile içi şiddet ve alternatif çatışma çözme konuları hakkında öğrencileri bilgilendirmek, halkın aile içi şiddet ve bu anlamda şiddete maruz kalanların başvurabilecekleri servisler hakkında farkındalığı artırıcı eğitimler düzenlemek ayrıca medya ve interneti şiddete teşvik edici değil de şiddeti önemli bir sorun olarak işleyen materyallerle donatmak (Harcar, Çakır ve diğ. 2008) gösterilebilir. Kısacası bu önleme seviyesi şiddet olayı olmadan yapılacak bir takım farkındalık artırıcı işlemleri ifade etmektedir.

2-İkincil Önleme: Belirli davranışlarda bulunduğu tespit edilmiş (kız arkadaşına şiddet uygulama gibi) ya da aile içi şiddet açısından risk oluşturabilecek özellikleri olan (erkek olması ya da daha önce şiddet uygulamış olması gibi) kişileri kendine hedef alır. Amaç aile içi şiddetin olabileceği, potansiyel davranışı ortaya çıktığında yani şiddet eylemi belirdiğinde çeşitli programlarla bu davranışı eyleme dönüştürmeden söndürmeyi ortadan kaldırmayı amaçlar (Harcar, Çakır ve diğ. 2008: Acehan, Bilen ve diğ. 2013:).

3-Üçüncül Önleme: Aile içi şiddetin, bu şiddeti uygulayanların ve buna maruz kalanların belirlenmesi ile sonuçları, şiddete başvuranların alacakları cezaların, tedavi şekillerinin ve mağdurlara sunulan destek imkânlarının belirlenmesini temel alan programları içerir (Acehan, Bilen ve diğ. 2013: 606). Yani bu önleme seviyesi şiddet eylemi gerçekleşikten sonra failerin rehabilitasyonu, mağdurların ise sosyal işlevselliklerinin arttırılması ve yaşamlarını kendi tasavvurları doğrultusunda devam ettirmeleri için geliştirilen çalışmaları kapsamaktadır (Page ve İnce, 2008: 89-90).

Aile içi şiddet bağlamında alınması gereken önleme ve koruma tedbirlerinin en faydalı ve işlevseli şiddet yaşanmadan önce devreye sokulanlardır. Bu noktada yukarıda da belirttiğimiz gibi en önemli öncülük görevi devlete düşmektedir. Bu noktada devlet elindeki en önemli silahı kullanarak bu konudaki öncü görevini yerine getirebilir. Bu silah devletin kanun yapma yetkisidir. Her ne kadar şiddeti uygulayan ya da uygulayacak potansiyeli olan ve şiddete maruz kalan ya da maruz kalabilme riski ile karşı karşıya olan bireylere yönelik rehabilitasyon, tedavi ve psikososyal destek çalışmaları yapıyor olsa da bu çalışmalardan önce yasal düzlemde bu konu hakkında ilgili yasalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu yasalar uluslararası toplumun ortak kararı ile oluşturulan mevzuat ile desteklenince ortaya çıkan yapı oldukça sağlam ve şiddeti önleme konusunda oldukça kararlı bir hal alacaktır. Bu bağlamda ülkemizde ve dünyada aile içi şiddetin, kadına ve çocuğa yönelik şiddet konusundaki yasal dayanakları şu şekildedir;

- 1-Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.
- 2-Türk Ceza Kanunu.
- 3-Türk Medeni Kanunu.
- 4-Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev Ve Yargılama Usullerine Dair 4787 Sayılı Kanun.
- 5-Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 Sayılı Kanun.
- 6- Ailenin Korunmasına Dair 4320 Sayılı Kanun.
- 7- 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu (<http://www.mevzuat.gov.tr> Erişim Tarihi: 18. 03. 2018).
- 8-İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1948).
- 9-Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), (1981).
- 10-Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (1989) (akt: Erbay, 2013).
- 11-Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı (1995).

12-Avrupa Konseyi Belgeleri.

13-İstanbul Sözleşmesi (2011) (<http://www.ktu.edu.tr> Erişim Tarihi:15.03.2018, <https://vatandas.jandarma.gov.tr> Erişim Tarihi:15.03.2018).

Sonuç

Küresel ölçekte oldukça önemli bir sorun halinde karşımıza çıkan şiddet; toplumun temel birimi olan ailenin varlığını sürdürebilmesi, gelişimi ve sağlıklı bireyler yetiştirebilmesinin önünde önemli bir risk faktörü olarak görünmektedir. Teknolojik gelişmelerin oldukça devasa ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesi bu risk faktörünün çok daha farklı bir boyuta evrilmesine neden olmuştur. Sağlıklı, kabul edilebilir bir toplum algısını oluşturabilmek için öncelikle aileyi ve aileye ait değerleri sağlam bir düzleme oturtmak gerekmektedir. Ancak bu şekilde sağlıklı ve de ruhen doygun bireyler yetiştirmek mümkün olacaktır. Toplumların refahı ve toplum dinamiklerinin sürekliliği de ancak bu duruma paralel olarak gelişecek ve güçlü bir medeniyet algısının oluşmasına katkı sunacaktır.

Kaynakça

- Acehan, S., Bilen, A., Ay, M. O., Gülen, M., Avcı, A Ve İçme, F. (2013). Çocuk İstismarı ve İhmalinin Değerlendirilmesi. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. 22 (4), 591-614.
- Ardent, H. (2016). *Şiddet Üzerine (8.Basım)*. İstanbul: İletişim Yayınları
- Cengiz, M. (2008). *Çocukların Aile İçi Şiddete Uğramasına Neden Olan Sosyo-Ekonomik Faktörler*. (Yüksek Lisans Tezi). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Dişsiz, M. Ve Hotun Şahin, N. (2008). Evrensel Bir Kadın Sağlığı Sorunu: Kadına Yönelik Şiddet. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. 1 (1), 50-58.
- Dursun, Y. (2011). Şiddetin İzini Sürmek: Şiddet Nedir?. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*. (12), 1-18.
- Erbay, E. (2013). *Çocuk Hakları (1.Basım)*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Ergil, D. (2001). Şiddetin Kültürel Kökenleri. *Bilim ve Teknik Dergisi*. 34 (399), 40-41.Tübitak Yayınları.
- Fantuzzo, J. W. Ve Mohr, W. K. (1999). Prevalence and Effects Of Child Exposure To Domestic Violence. *The Future Of Children Domestic Violence And Children*. 9 (3), 21-32.
- Harcar, T., Çakır, Ö., Sürgevil, O. Ve Budak, G. (2008). Kadına Yönelik Şiddet ve Türkiyede Kadına Yönelik Şiddetin Durumu. *Toplum Ve Demokrasi Dergisi*. 2 (4), 51-70.

- Işıkkhan, V. Ve Şenver Yıldırım, Ş. (2006). Ergenlerin Aile İçi Şiddete Maruz Kalma Durumları ve Aile İlişkilerinin Değerlendirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*. 17 (2), 73-90.
- Karataş, K. (2001). Toplumsal Değişme ve Aile. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*. 12 (2), 89-98.
- Kaymak Özmen, S. (2004). Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 37 (2), 27-39.
- Kitzman, K. M., Gaylord, N.K., Holt, A. R. Ve Kenny, E. D. (2003). Child Witnesses To Domestic Violence: A Meta-Analytic Review. *Journal Of Consulting Psychology*. 71 (2), 339-352
- Kocacık, F. (2001). Şiddet Olgusu Üzerine. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 2 (1), 1-7.
- Mavili, A. (2014). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması (2.Basım)*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Okan İbilioğlu, A. (2012). Aile İçi Şiddet. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*. 4 (2), 204-222.
- Öztürk, E. (2014). Türkiye’de Aile, Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri. 21.yüzyılda Eğitim Ve Toplum Dergisi. 3 (7), 39-55.
- Page, A. Z. Ve İnce, M. (2008). Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme. *Türk Psikoloji Yazıları Dergisi*. 11 (22), 81-94.
- Pelendecioğlu, B. Ve Bulut, S. (2009).” Çocuğa Yönelik Aile İçi Fiziksel İstismar”’. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*. 9 (1), 49-62.
- Polat, O. (2016).”Şiddet”’. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*. 22 (1), 15-34.
- Ünal, G. (2005). Aile İçi Şiddet. *Aile ve Toplum Dergisi*. 2 (9)
- Webb, N. B. (2011). *Social Work Practice With Children*. (Çev. E. Erbay, Çocuklarla Sosyal Hizmet Uygulaması, 1.Basım). Ankara: Nika Yayınevi
- Yaman Efe, Ş Ve Ayaz, S. (2010). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*. (11), 23-29.
- Yavuz Gümüş, S. (2011). *Saldırganlık ve Aile İçi Şiddet Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

http://kadininstatusu.aile.gov.tr/data/542a8e0b369dc31550b3ac30/siddet_handbook.pdf

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadınlar İçin Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı, Ankara: (2008), Erişim Tarihi:13.03.2018

<http://www.posta.com.tr/2016-yili-kadin-cinayetleri-istatistikleri-haberi-1274474> Erişim Tarihi:13.03.2018

<http://www.haberturk.com/gundem/haber/1218043-turkiyenin-cocuga-cinsel-istismar-tablosu> Erişim Tarihi:13.03.2018.

<http://www.hurriyet.com.tr/dunya/kadina-siddet-dunyanin-her-yerinde-40659275> Erişim Tarihi:13.03.2018.

<https://www.uhim.org/cocuk-istismari-ve-ihmali-turkiye-ve-dunyada-durum.html> Erişim Tarihi:13.03.2018.

https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/3%20YD.pdf Erişim Tarihi:15.03.2018.

http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/kadinarastirmalari_b5652.pdf T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle İlgili Ulusal ve Uluslararası Yasal Düzenlemeler El Kitabı, Ankara: (2008), Erişim Tarihi:13.03.2018.

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf> 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu (2005), *T.C. Resmi Gazete*, 25876, 15.07.2005. Erişim Tarihi: 18. 03. 2018.